

Plan för beredning och genomförande av den förnyade finansieringsformen för akademiforskare

1. Inledning

Finlands Akademi finansierar enligt sin strategi högklassig och verkningsfull forskning som ständigt utvecklas. Ett av Akademiens mål är att stödja unga forskare. Den nya forskargenerationen spelar en viktig roll i forskningens förnyelse.

Av Akademiens forskningsfinansiering är i dagens läge finansieringen av forskardoktorer, akademiforskare och unga forskargenerationers akademiprojekt direkt riktade till en yngre forskargeneration. Därtill arbetar många unga forskare i andra projekt som Akademin finansierar. År 2020 utfördes på universitetens andra karriärsteg totalt 4 711 årsverken, varav 287 (6 %) med forskardoktorsfinansiering och 559 (12 %) med projektfinansiering från Akademin.

Under årens lopp har de olika bidragsformerna för den yngre forskargenerationen utvecklats och förnyats. Att döma av responsen från både sökande och forskningsorganisationer uppfattas Akademiens finansieringsmöjligheter likväl som invecklade och byråkratiska. Variationen i hur forskning bedrivs och hur forskningssamarbete organiseras har ökat samtidigt som universitetens karriärsystem utvecklats. Akademiens nuvarande finansiering betjänar därför inte på bästa möjliga sätt den unga forskargenerationens forskning och möjligheter till framgång i forskarkarriären.

I åtgärdsplanen för Akademiens strategi 2022–2025 nämns behovet av att granska hur man på ett övergripande sätt kunde utveckla finansieringsmöjligheterna för forskare med snabb karriärutveckling.

Den 8 juni 2021 tillsatte Akademin en intern projektgrupp med uppdrag att göra en preliminär kartläggning av hur de bidragsformer som stöder den unga forskargenerationen ska utvecklas. Projektgruppen avgav sin preliminära rapport den 31 augusti, och på basis av den inledde Akademin den 15 september planeringen av en akademiforskarreform.

Planen som tar sikte på att reformera den unga forskargenerationens finansiering bygger dels på målen i Akademiens strategi och åtgärdsplan och styrelsens interna diskussioner, dels på diskussioner med och enkäter till forskare, ledningen för forskningsorganisationer, företrädare för forskningstjänster och ekonomiförvaltningar, Unifi, Tulanet, Forskarförbundet, Professorsförbundet och olika stiftelser under hösten 2021. Vidare har representanter för Akademiens forskningsråd och ansvarsområden intervjuats och diskussioner förts inom de interna stödnätverken. Också annat omfattande beredningsmaterial som projektgruppen tagit fram har spelat en viktig roll.

Detta dokument beskriver beredningsarbetet och dess resultat, de centrala mål som fastslagits utifrån dem, huvuddragen i den nya bidragsformen samt det fortsatta genomförandet av reformen med sikte på att den nya finansieringen av akademiforskare kan börja tillämpas från och med höstutlysningen 2022.

2. Resultat av beredningen

Med hjälp av ett stödnätverk vid Akademinns förvaltningsämbete gjorde projektgruppen i juni-oktober 2021 en omfattande utredning av hur finansieringsmöjligheterna för den unga forskargenerationen kunde utvecklas. Syftet var att studera hur Akademinns sammanlagda finansiering till den unga forskargenerationen på bästa sätt kan stödja de mest lovande unga forskarna och deras kompetensutveckling.

Projektgruppen gick igenom omfattande ansöknings- och finansieringsstatistik, fördjupade sig i tidigare respons från sökande, intervjuade forskningsråden, föredragande och andra från förvaltningsämbetet och sammanställde ett brett register synpunkter med hjälp av enkäter, diskussioner och andra möten.

Gruppens arbete visar att de olika formerna av finansiering till yngre forskare upplevs som invecklade och administrativt onödigt tungrodda. Det som både forskningsorganisationerna, sökandena och förvaltningsämbetet upplever som det tyngsta och som de också delvis kritiserar är den stora mängd ansökningar och finansieringsbeslut som krävs för akademiforskare, mobilitetsvillkoren och hur de ska tolkas, de strama tyglarna för hur finansieringen används samt den låga andelen godkända ansökningar som resulterar i att man ofta gjort mycket arbete till ingen nytta.

Enkäten till forskare fick 828 svar. Som de viktigaste egenskaperna hos finansieringen till unga forskare såg man möjligheten att använda pengarna till egen lön, en tillräckligt lång finansieringsperiod och en rimlig beviljandegrad. Både i enkäten och i förda samtal nämndes också behovet av mer stöd i forskarkarriären från den egna organisationen samt svårigheterna kring mobilitetskraven.

I enkätsvaren från personalen vid forskningstjänster och ekonomiförvaltningen accentuerades också svårigheterna med att tolka mobilitetskriteriet, göra kostnadskalkyler och tillämpa kostnadsmodeller, de strama villkoren för hur finansieringen får användas samt svårigheterna med att kombinera flera finansieringskällor. I öppna svar efterlystes större klarhet, förenkling och flexibilitet.

I enkäten till och diskussionerna med forskningsorganisationernas vetenskapliga ledning nämndes nödvändigheten av stöd till den unga forskargenerationen och den internationella mobilitetens betydelse för forskarkarriären. Att forskare med akademiforskarfinansiering från Akademin knyts till hemorganisationen ansågs viktigt, och för att främja det föreslogs att en akademiforskare vid sidan om sitt eget forskningsarbete också kunde medverka i organisationens övriga uppgifter med en liten arbetsinsats. Detta ansågs viktigt också med tanke på ökad kompetens som yrkesforskare och som ett sätt att integrera unga utländska forskare i det finska forskarsamhället.

Projektgruppen har också sammanställt ett gediget statistik- och bakgrundsmaterial, gjort scenariekalkyler för att jämföra olika alternativ, studerat jämställdhets- och likabehandlingsfrågor, gjort en bedömning av de ändringar som krävs i SARA-systemet och hur de kan genomföras samt utarbetat en kommunikations- och interaktionsplan.

3. De centrala målen och bidragsformens huvuddrag

Reformens forskningspolitiska mål är att identifiera de bästa forskarna i den yngre generationen och stödja dem så att de under finansieringsperioden klart kan avancera mot mer krävande forskningsuppdrag.

Målet är också att förenkla finansieringssystemet och göra både ansökningsförfarandet och användningen av finansieringen smidigare samt att underlätta såväl forskarnas, forskningsorganisationernas som Akademin administrativa arbete.

För att målen ska uppnås införs en ny bidragsform för akademiforskare. Syftet är att stödja unga forskare med snabb karriärutveckling. Samtidigt slopas systemet med de nuvarande bidragsformerna för forskardoktorer och akademiforskare, den nuvarande finansieringen av akademiforskarnas forskningskostnader samt de för unga forskare avsedda akademiprojektsbidragen. Syftet med gallringen är att erbjuda forskarna ett enklare utbud av finansiering från Akademin.

Forskningspolitiskt mål. Målet för den nya bidragsformen för akademiforskare är att identifiera de mest lovande sökandena bland den unga generationens forskare och stödja deras forskning så att de under finansieringsperioden klart kan avancera mot mer krävande forskningsuppdrag och samtidigt nå en etablerad position i det nationella och det internationella forskarsamhället. En akademiforskare bedriver högklassig forskning som har stort genomslag och som bidrar till vetenskapens förnyelse.

Bedömningskriterier. Kriterierna för ansökan om den nya akademiforskarfinansieringen följer samma linje som de kriterier för kollegial granskning som beskrivs i grunderna för beslut om forskningsfinansiering: forskningens vetenskapliga kvalitet, innovativitet och nyhetsvärde och dess genomslag i forskarsamhället, sökandens/forskningsgruppens kompetens för projektet, forskningsplanens genomförbarhet (inklusive forskningsetiska frågor), forskningsmiljöns och samarbetsnätverkens kvalitet samt forskarnas mobilitet och forskarutbildningen.

I bedömningen av en ny sökande beaktas särskilt den forskning och det forskningsarbete som skett efter disputationen, beroende på karriärfasen. Bedömningen fokuserar på forskningsplanen och sökandens kompetens, som inte bedöms med kvantitativa mätare. Därtill bedöms forskarens prestationer via varierande resultat och uppdrag i forskarkarriären, och avbrott i karriären beaktas. Forskarens framsteg bedöms också i relation till arbetet på doktorsavhandlingen och eventuella tidigare forskningsuppdrag. Enligt finansieringens forskningspolitiska mål ska akademiforskaren vara en lovande forskare i en uppåtgående karriärfas med chanser att avancera till de mest krävande forskaruppdragen. Vid bedömningen ges särskild vikt åt karriärutvecklingen och förmågan att bedriva nyskapande forskning.

I sin ansökan ska sökanden kunna uppge prov på att kompetensen har kompletterats efter doktorsavhandlingen eller att sådan komplettering kommit i gång. Hur det sker varierar i olika

situationer och olika forskningsområden, varför bedömningen av kompetensutvecklingen sker som en del av den vetenskapliga sakkunnigbedömningen. Sökanden kan uppge sin kompetensutveckling bl.a. genom att beskriva sina erfarenheter från olika forskningsmiljöer, sin förmåga att bygga samarbetsnätverk, tidigare nationell eller internationell mobilitet, existerande eller planerade samprojekt eller mer självständig publikationsverksamhet än under den tidigare karriärfasen.

Villkor för att ansöka. Det nya bidraget för akademiforskare kan sökas av en forskare som doktorerat för minst två och högst sju år sedan, räknat från ansökningstidens utgång. I sin karriärfas inom detta tidsintervall kan sökanden ge prov på sådan kompetensutveckling som förväntas efter disputationen och under finansieringsperioden avancera mot krävande forskaruppdrag (t.ex. tenure track-position). Sökanden har redan bedrivit forskning efter disputationen och gjort medvetna val för att avancera i forskarkarriären, men har i regel ännu inte nått den karriärfas som förutsätts av ansvariga ledare för akademiprojekt.

Genom att inrikta utlysningen för akademiforskare till en relativt exakt definierad grupp sökande vill Akademien säkra att de forskningspolitiska målen och forskningens genomslag uppnås på bästa möjliga sätt. Samtidigt ska informationen om forskningens syften formuleras så att beviljandegraden når en rimlig nivå.

Från mobilitetskrav till kompetensbedömning. Nationell och internationell mobilitet bland forskarna är viktig med tanke på vetenskapens förnyelse och den unga forskargenerationers utveckling mot självständighet. I sin finansiering av unga forskare har Akademien försökt främja deras mobilitet mellan olika forskningsmiljöer genom att förutsätta att sökanden kan uppvisa minst sex månaders mobilitet, ifall den forskning som ska finansieras sker i samma forskningsmiljö som sökanden disputerade i. Att döma av den återkoppling Akademien fått upplevs detta som ett svårt krav, och de nuvarande mobilitetskraven upplevs därför som föga berättigade i forskarsamhället. Särskilt svårt är kravet med tanke på forskarnas familjeliv. Att behandla olika undantagsarrangemang tär på resurserna på ett osunt sätt, och situationen kan också vara problematisk ur ett jämställdhetsperspektiv.

På grund av dessa problem och den nya akademiforskarfinansieringens forskningspolitiska mål avstår Akademien från det slags mobilitetskrav som tidigare varit ett behörighetsvillkor.

Då man i det nuvarande systemet försökt säkerställa att sökanden stärker sin självständighet genom byte av forskningsmiljö senast under finansieringsperioden förväntas sökanden i den nya akademiforskarfinansieringen ge prov på förstärkt självständighet redan vid tiden för ansökan. Den kompetensutveckling som eftersträvats med kravet – att sökanden har stiftat bekantskap med olika forskningsmiljöer – är viktig även i den nya akademiforskarfinansieringen. Tidigare och framtida mobilitet, forskningsarbete, forskningsplanens internationella dimension samt sådan kompetens som uppnåtts på andra sätt är viktiga element i bedömningen av sökanden.

Fyraårig finansieringsperiod. Inom den nya akademiforskarfinansieringen fattas finansieringsbesluten i regel för en fyra år lång period. Enkäten till forskarna visade att en tillräckligt lång period hör till de viktigaste frågorna i finansieringen. En fyraårig period ger akademiforskaren möjlighet att i enlighet med målet för finansieringen utvecklas kännbart som

yrkesforskare. Exempelvis inom forskningsgrenar som kräver långvariga försöksfaser kan forskaren då bedriva betydelsefull forskning.

Svaren från forskningsorganisationerna visar att det är viktigt att akademiforskaren utvecklas till en stark yrkesforskare som har bred kompetens och förmår förnya forskningen. Samtidigt knyts starkare band mellan forskaren och forskningsorganisationen, och forskningens genomslag växer redan under finansieringsperioden.

I den nya akademiforskarens uppgifter under den fyraåriga finansieringsperioden ingår i genomsnitt fyra månader sådant viktigt arbete som inte direkt handlar om forskning. Det kan vara fråga om undervisning och handledning, administrativa uppgifter, kommunikation och påverkansarbete eller andra uppgifter med koppling till organisationens kärnfunktioner. Avlöningen under denna period som sammantaget motsvarar fyra månaders arbetstid sker genom samfinansiering så att högst hälften av perioden (2 mån.) bekostas med finansieringen från Akademin. I kostnadsberäkningen för den fyraåriga perioden kan således ingå lön för högst 46 månader.

En enda kostnadsmodell och flexibla finansieringsvillkor i olika situationer. I den nya finansieringen av akademiforskare fattas ett enda finansieringsbeslut. I beslutet kan ingå antingen akademiforskarens egna löneutgifter eller forskningsutgifter för genomförande av forskningsplanen eller bådadera. Utgiftsslagen är inte bindande. I finansieringsvillkoren uppges vilka utgifter som kan betalas med finansieringen. Ett enda finansieringsbeslut i kombination med flexibel användning av de beviljade medlen underlättar både själva forskningen och det administrativa arbetet.

I kostnads kalkylen kan akademiforskaren inkludera sin egen lön enligt lönesystemet vid forskningsplatsen, dvs. den institution där forskningen bedrivs. Ifall sökandens egen lön helt eller delvis kommer från annat håll än Akademin kan forskningsutgifternas andel i kostnadsberäkningen höjas i motsvarande grad. Att döma av den respons Akademin fått under planeringen är variationen stor mellan olika forskningsområden vad gäller behoven och deras inverkan på utgifterna. Därför är en finansieringsmodell som beaktar de olika forskningsgrenarnas specialbehov (bl.a. forskningsgrupp vs. individuell forskare, experimentell vs. icke-experimentell forskning) mest ändamålsenlig för samtliga aktörer och för vetenskapens bästa.

Den totalkostnadsmodell som allmänt används i statsunderstöd som Akademin beviljar följer en princip enligt vilken förutom de direkta kostnaderna också forskningsplatsens indirekta kostnader medräknas i projektkostnaderna. I totalkostnadsmodellen följs dessutom principen för samfinansiering, enligt vilken en utomstående finansiär finansierar endast en del av totalkostnaderna medan resten täcks med forskningsplatsens självfinansieringsandel. Akademin finansieringsandel i de beslut som följer totalkostnadsmodellen är i regel 70 procent av projektets totalkostnader. I vissa bidragsformer, exempelvis finansieringen av akademiforskare, tillämpas en tilläggskostnadsmodell där Akademin förutom de direkta kostnaderna beaktar endast en given andel av de indirekta kostnaderna (personalbikostnader 28 % och omkostnader 14,29 %). I dessa beslut är Akademin finansieringsandel 100 procent.

För att nå större flexibilitet är det nödvändigt att övergå till en praxis där finansieringsbesluten för akademiforskare följer en enda kostnadsmodell. Lättare byråkrati åter förutsätter att man

går in för någon av de ovan beskrivna kostnadsmodeller som tillämpas idag. Trots att den kostnadsgenomskinlighet som totalkostnadsmodellen möjliggör är eftersträvansvärd visar gjorda utredningar att tilläggskostnadsmodellen har betydande fördelar. Enligt responsen från intressentgrupper underlättar tilläggskostnadsmodellen budgetarbetet särskilt genom att den behandlar projekt med varierande kostnadsstruktur jämligt i och med att omkostnadernas andel räknas utifrån hela kostnadskalkylen, inte enbart utifrån lönekostnaderna. För att säkerställa att finansieringen från Akademien används ändamålsenligt är det viktigt att kostnadsberäkningarna kan uppgöras utifrån de behov som anges i forskningsplanen. Enligt enkätsvaren och annan respons är tilläggskostnadsmodellen också klar och mer begriplig för sökandena än totalkostnadsmodellen.

I beredningsarbetet bör man bedöma om de ovan beskrivna omständigheterna är av sådan natur att det finns skäl att inom finansieringen av akademiforskare till skillnad från den allmänna linjen tillämpa tilläggskostnadsmodellen.

4. Reformen av finansieringen till unga forskare fortsätter

Reformeringen av finansieringen till den unga forskargenerationen fortsätter så att den nya akademiforskarfinansieringen kan tas i bruk i höstutlysningen 2022. Samtidigt slopas de nuvarande bidragsformerna för forskardoktorer och akademiforskare, finansieringen av akademiforskarnas forskningskostnader samt de akademiprojektsbidrag som riktas till den unga forskargenerationen.

I början av 2022 för Akademien diskussioner med sina intressentgrupper om de centrala målen i planen och om huvuddragen i den nya akademiforskarfinansieringen. Erfarenheterna från dessa diskussioner beaktas i beredningen av grunderna för besluten om forskningsfinansiering. En del av de ändringar som kommer att ske i förhållande till det nuvarande finansieringsurvalet kan också införas stegvis, om det identifieras ett behov av en övergångsperiod.

Förändringen orsakar osäkerhet och bör därför genomföras raskt, och det finns inte heller någon orsak att i onödan fördröja den.

Under våren reserveras tillräckliga resurser för beredningen med särskild fokus på kommunikation, interaktion och rådgivning. Kommunikationen inleds så tidigt som möjligt så att sökandena hinner förbereda sig på ändringen.